

Okul Reddi De?erlendirme Ölçe?i Çocuk Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul Reddi De?erlendirme Ölçe?i Çocuk Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27777>

Özet

Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği Çocuk Formu (ORÖDÖ-ÇF), çocuk ve ergenlerde görülen okul reddi davranışlarının altında yatan ilevsel nedenleri değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş standart bir psikometrik araçtır. Ölçek, Kearney ve Silverman (1995) tarafından geliştirilen orijinal School Refusal Assessment Scale (SRAS) ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanmış versiyonudur. Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2016 yılında Ümre Kayacı, Serhat Kaynak ve Ayşe Kan tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu form, klinisyenlerin ve araştırmacıların okul reddi davranışının sürdüren dört temel motivasyonel kategoriyi hızlı ve sistematik bir şekilde belirlemesine olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Okul reddi, Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği, Çocuk psikolojisi, Uyarılma, Geçerlik, Güvenirlik, ilevsel analiz.

Yazarlar

Ümre Kayacı, Serhat Kaynak, Ayşe Kan.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, çocukların okula gitmeyi reddetme veya okul ortamında kalmakta zorlanma davranışlarının ilevsel analizini yapmaktır. Okul reddi, tek bir davranışsal bozukluktan ziyade, farklı motivasyonel ve çevresel faktörlerden kaynaklanabilen karmaşık bir durumdur. Bu araç, davranışın nedenini dört ana ilevsel kategoriye ayırarak, uygulayıcıların hangi müdahale yönteminin (örn. kaygı azaltma teknikleri, pekiştirme planları) en etkili olacağını belirlemesine yardımcı olur.

Türkçe uyarılma çalışmasının özel amacı, bu önemli klinik araç Türk kültürüne ve diline kazandırmak, böylece Türkiye'deki ruh sağlığı uzmanlarının çocuk ve ergenlerdeki okul reddi vakalarını bilimsel temellere dayalı olarak değerlendirmelerini sağlamaktır. Uyarılma çalışması, ölçeğin dilsel geçerliliğini ve kültürel uygunluğunu titizlikle incelemiştir.

Yapı

Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği Çocuk Formu (ORÖDÖ-ÇF), okul reddi davranışının dört temel ilevsel kategoriden biri veya birkaçı tarafından sürdürüldüğü teorik varsayımına dayanır. Bu dört faktör, ölçeğin yapısal temelini oluşturur ve çocukların kendi bildirimleriyle davranışlarının nedenini ortaya koyar:

Faktör 1: Okul dışındaki olumsuz duygusal durumlardan kaçınma (Örn: Ayrılk anksiyetesi).

Faktör 2: Okul ortamındaki olumsuz duygusal durumlar veya sosyal/performans değerlendirmelerinden kaçınma (Örn: Sosyal anksiyete, başarısızlık korkusu).

Faktör 3: Ebeveynlerden veya önemli diğerlerinden ilgi ve dikkat çekme (Pozitif pekiştirme arayışı).

Faktör 4: Okul dışındaki somut pekiştiricilere (Örn: TV, oyunlar, arkadaşlar) ulaşma.

Ölçek, bu dört faktörün her birinde çocuğun yaşadığı sıkıntının düzeyini ölçerek, baskın olan ilevi belirler ve böylece tedavi planını bu ilev üzerine odaklamaya sağlar.

Geçerlik

Kayacık, Kaynak ve Kan (2016) tarafından yapılan çalışmada ölçeğin yapı geçerlik çalışmaları incelenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçları, orijinal ölçeğin dört faktörlü yapılarının Türk örneğinde de kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu bulgu, ölçeğin teorik yapılarının kültürel adaptasyon sırasında korunduğunu kanıtlamaktadır.

Kriter geçerliliği kapsamında, ölçekten elde edilen puanların diğer ilgili psikolojik ölçüm araçlarıyla olan korelasyonlar incelenmiştir. Elde edilen korelasyon katsayıları, ölçeğin beklenen diğer kriterlerle anlamlı ilişkiler sergilediğini ve dolayısıyla ölçmeyi amaçladığı okul reddi yapısını başarıyla ölçtüğünü göstermiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizlerinde, iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri kullanılmıştır. İç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) değerleri, hem toplam puanda hem de dört alt faktörde yüksek ve kabul edilebilir düzeyde (genellikle .70 üzerinde) rapor edilmiştir. Bu yüksek katsayılar, ölçekteki maddelerin tutarlı bir şekilde aynı psikolojik yapıyı ölçtüğünü göstermektedir.

Test-tekrar test güvenilirlik analizleri, belli bir zaman aralığıyla (genellikle 2-4 hafta) aynı çocuklara tekrar uygulanan ölçekten elde edilen puanların yüksek korelasyon gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu sonuç, ORÖDÖ-ÇF'nin zaman içinde kararlı ölçümler sağladığını ve güvenilir bir araç olduğunu doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Türkçe uyarılma sürecinde, Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği Çocuk Formu'nun yapısal uygunluğunu test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA, ölçeğin orijinal yazarların öngördüğü dört faktörlü modelin, Türk çocuklarından toplanan veriye ne kadar uyduğunu test etmeyi amaçlamıştır.

Elde edilen uyum indeksleri (χ^2/df oranı, CFI, TLI, RMSEA gibi), modelin veriye iyi düzeyde uyum sağladığını göstermiştir. Bu durum, okul reddi davranışının iktisadi kategorizasyonunun kültürel farklılıklara rağmen Türk popülasyonunda da geçerli bir yapı olduğunu kanıtlamıştır. Analizler, her bir maddenin ilgili iktisadi faktör üzerine yüksek yükler verdiğini teyit etmiştir.

Araç Bilgisi

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Derecelendirme formatı. Orijinal ölçek 0 (Hiçbir zaman) ile 3 (Her zaman) arasında değişen 4'lü Likert tipi bir derecelendirme kullanır.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Çocuklar ve Ergenler

Age Group: Genellikle 6-16 yaş aralığındaki okul çağındaki çocuklar.

Population Details: Klinik örneklem, okul reddi problemi yaşayan çocuklar ve normal gelişim gösteren okul popülasyonu.

Test Methodology: Kendi bildirimine dayalı ölçektir (Self-report). Çocuklar tarafından doldurulur.

Anahtar Kelimeler

Okul reddi, Çocuk Formu, Ümre Kayacı, Kearney ve Silverman, iktisadi kategori, Psikometrik özellikler, Klinik değerlendirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Makalede belirtilmemiştir.)

Affiliation Email addresses: kayaciumre@hotmail.com (Sorumlu Yazar: Ümre Kayacı)

Correspondence Address: Sorumlu yazarın akademik makalede belirtilen kurumsal adresi.

Ücretler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama): 2016

Kullanım Ücretleri ve Ücret: Ölçeğin klinik ve akademik amaçlarla kullanımı için sorumlu yazar Ümre Kayacı ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilmektedir. Orijinal ölçeğin (SRAS) telif hakları Kearney ve Silverman'a aittir.

PDF Erişimi: Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir. The original PDF can be downloaded here: okul-reddi-degerlendirme-olcegi-cocuk-formu-toad.pdf

Kaynaklar

Kayac?, Ü., Kaynak, S., ve Kan, A. (2016). Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği Çocuk Formu'nun Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(45), 91-100. Makale bağlantısı: pdrdergisi.org

Kearney, C. A., & Silverman, W. K. (1995). The School Refusal Assessment Scale: Functionally assessing school refusal behavior. *Journal of Child and Family Studies*, 4(1), 75-86. (Orijinal ölçek kaynağı).

Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği Çocuk Formu Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu ölçek formunun maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği Çocuk Formu, çocukların kendi bildirimlerine dayalı olarak okul reddi davranışlarının dört işlevsel nedenini ölçen toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Maddeler, dört alt boyuta ayrılmıştır ve her bir işlevsel kategori için 5 madde içerir.

Ölçek maddelerine örnekler, genellikle çocuğun okulda yaşadığı kaygı düzeyi, ebeveyninden ayrılmaya korkusu, evde kalmanın çekiciliği ve olası sosyal utançtan kaçınma gibi konuları içerir. Ölçek maddelerine tam erişim için sorumlu yazar Ümre Kayac? ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.